

SCREENING AF
KULTURMILJØER

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet *Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder* fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktiveres og aktualiseres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Den byggede kulturarv i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Det er målet med projektet at sætte disse fortællinger i spil for at udnytte kulturmiljøernes store iboende potentialer.

Mogens A. Morgen
Professor, arkitekt MAA

Simon Ostenfeld Pedersen
Projektleder, cand.mag,
chefkonsulent

PROJEKTTEAM

Mogens A. Morgen
Simon Ostenfeld Pedersen
Nina Ventzel Riis
Martin Weihe Esbensen
Mo Michelsen Stockholm Krag
Amal Abdi Ashur
Teresa Østergaard Pedersen
Anne Sofie Blegvad
Mette Boisen Lyhne

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus med støtte fra Realdania. Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

SCREENING AF KULTURMILJØER I DANMARKS YDEROMRÅDER

Umistelige Kulturmiljøer i Danmarks Yderområder har gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 af landets kommuner. Hertil har Arkitektskolen Aarhus udviklet et enkelt metodisk værktøj til at værdisætte og prioritere kulturmiljøerne. Værktøjet, der er koordineret med andre danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på en generel anvendelse – også af andre end de i projektet omfattede kommuner.

En stor del af de udpegede kulturmiljøer er allerede kortlagt og beskrevet. Blandt andet i de tidligere Kommuneatlas, der senere blev kaldt både Kulturmiljøatlas og Kulturarvsatlas, i perioden 1990-2007, samt i regionplaner udført af de tidligere amter.

Screeningsmetoden kombinerer de eksisterende registreringer med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kulturformidling, som kan udgøre et udviklingspotentiale i kommunerne.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke af dem, er der særligt fokus på i den kommunale planlægning og

strategi og er der eventuelt væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen. Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på grundlag af projektets fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

Metoden er udviklet løbende igennem projektet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt løbsblade for hvert af de 3-5 udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet oplister de værdisætninger og potentialevurderinger, som det enkelte kulturmiljø har fået tildelt i forbindelse med besigtigelserne:

Værdisætningen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på følgende tre værdiparametre:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

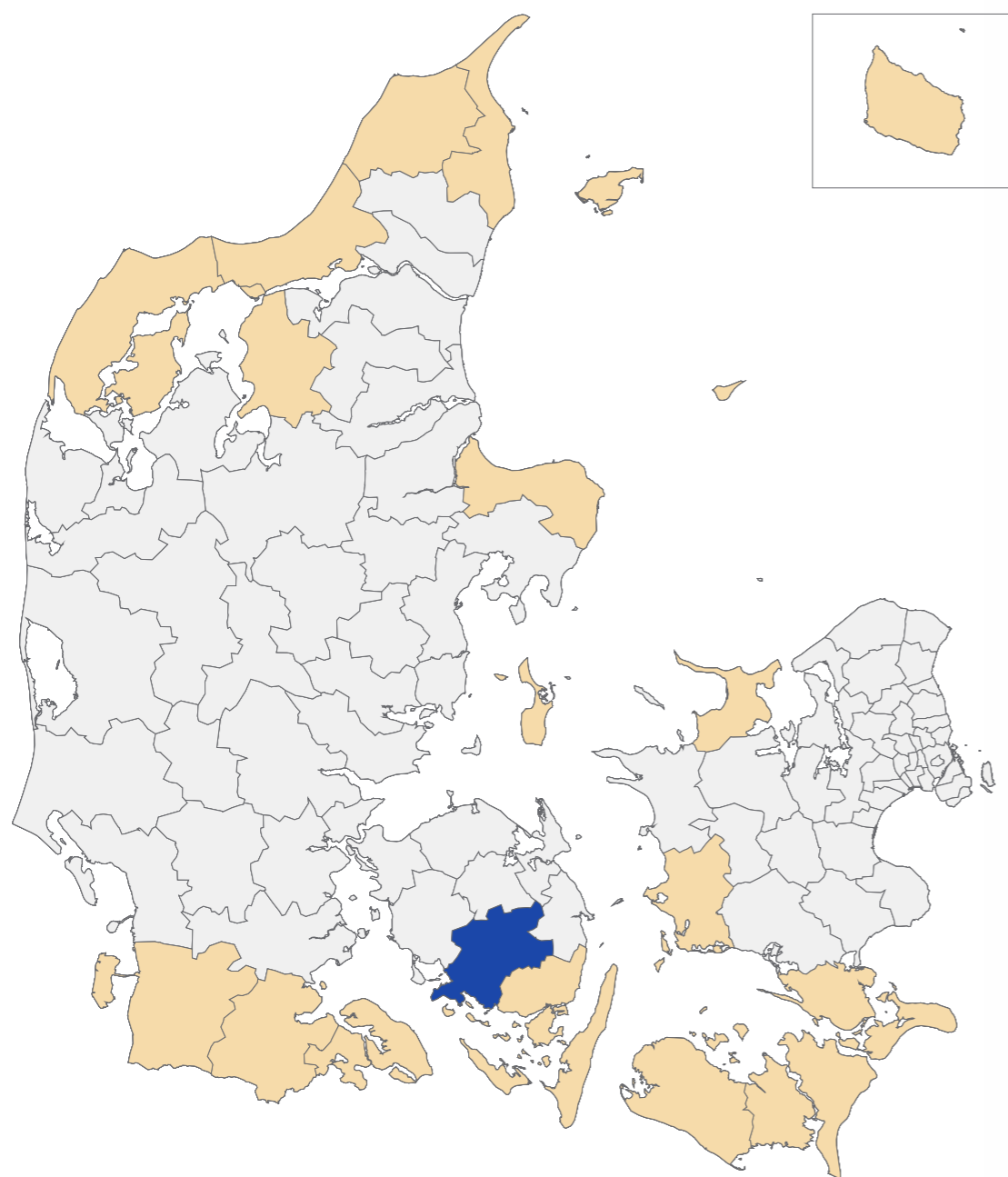
For alle værdisætninger gælder, at kulturmiljøets værdier skal være aflæselige i dag.

Potentialevurderingen angiver graden af endnu ikke indfriet potentiale fra 1 (lavest) til 5 (højest) fordelt på fire kategorier, som kulturmiljøets udviklingspotentialer ligger indenfor:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet potentialer for at fremme turisme og turismerelateret virksomhed?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet potentialer for at rumme bosætning og/eller motivere egnstiltfytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet potentialer for at huse og/eller tiltrække virksomheder og andet erhverv?
- **Kultur/oplevelse:** Har kulturmiljøet særlige potentialer for formidling, oplevelse, kunst, festivaler eller anden aktivering?

I udvælgelsesfasen vægtes værdisætningen tungere end potentialevurderingen.

PROJEKTETS AFGRÆNSNING AF YDEROMRÅDER

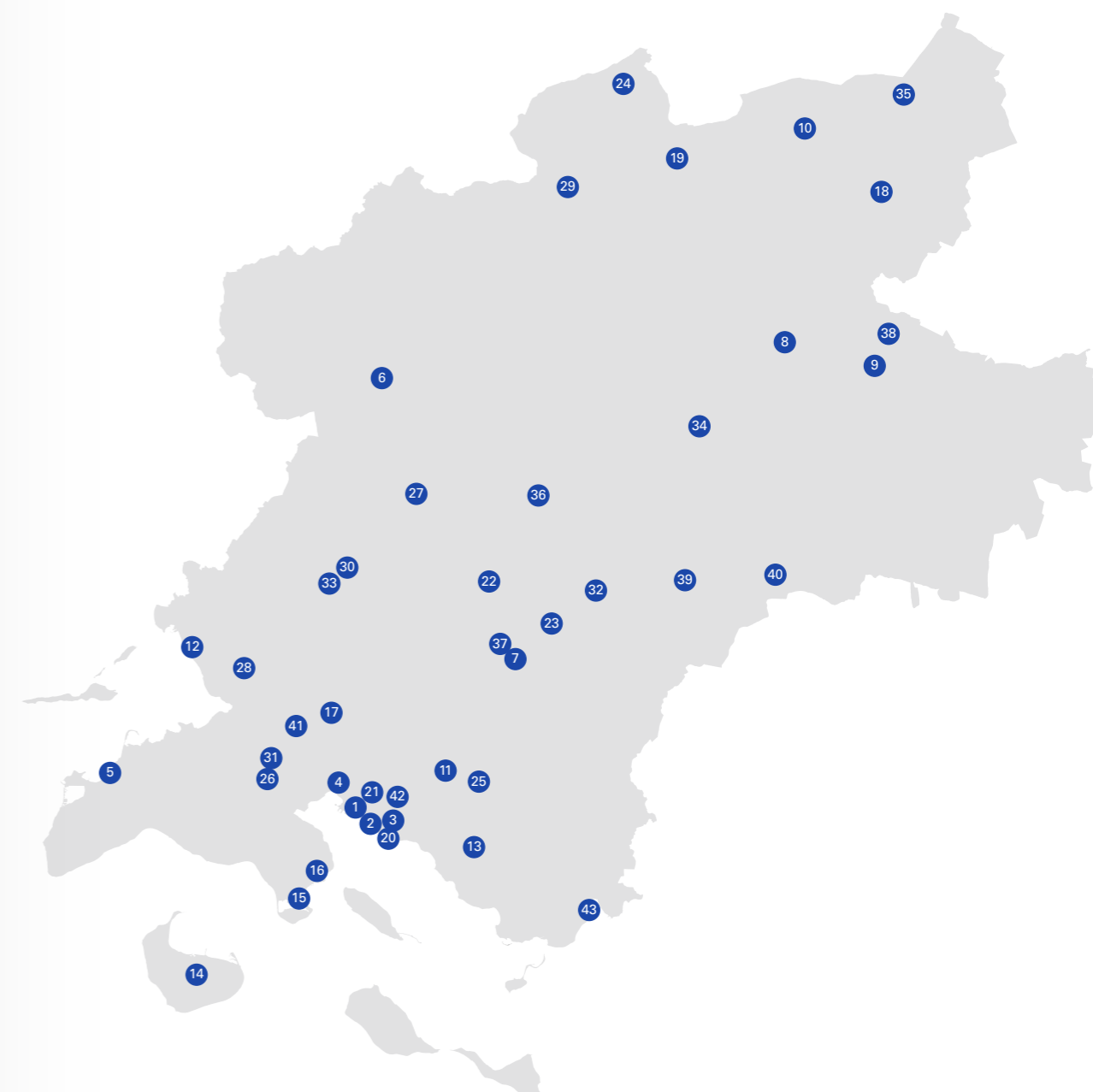

På kortet ses de 22 kommuner, der gennemgås i projektet

Der findes ingen officiel definition af "yderområder" i Danmark, men der anvendes skiftende kriterier til afgrænsning i forskellige sammenhænge. I dette projekt forstås "yderkommuner" som de kommuner, der optræder som sådan i alle de følgende fire sammenhænge: LAG-programmet, De Økonomiske Råd, De Regionale Vækstfora samt SKAT.

SCREENEDE KULTURMILJØER I FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

(se skemaet næste side)

Region:	Syddanmark
Kommunenummer:	430
Indbyggertal:	51.236 (2016)
Største by:	Faaborg (7.178 indbyggere i 2016)
Kulturmiljøer:	Faaborg-Midtfyn Kommune har i Kommuneplan 2013-2025 udpeget 12 kulturmiljøer. Kommunen er i gang med en revision af kulturmiljøer i forbindelse med forberedelsen af ny kommuneplan. Til nærværende projekt har kommunen og museet udarbejdet en liste over kulturmiljøer, som danner baggrund for denne screening, hvor der er gennemgået 43 kulturmiljøer. Det anbefales, at kommunen præciserer kriterier og de strategiske målsætninger for en ny udpegning af kulturmiljøer.

BESIGTIGELSESSKEMA

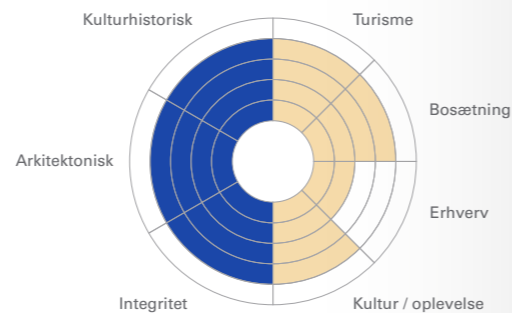
Værdisætningen og potentiale vurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

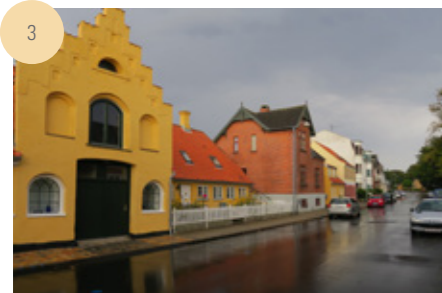
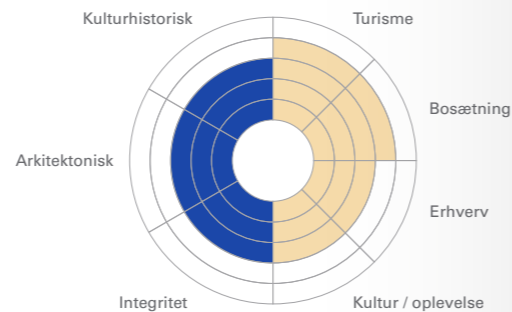
FAABORG BYMIDTE

Rummer middelalderbyens 4 bydele: den buede havnefront, de rette strøggader, "Trekanten" med Nørregade, Klostergade og Grønnegade samt området ved Helligåndskirken.

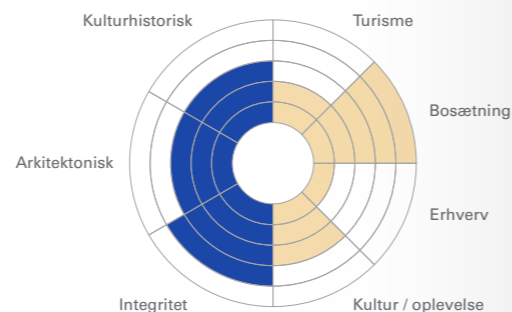
FAABORG HAVN

Faaborg Havn har en åben struktur med fritliggende bebyggelser, kajområde med færgeleje samt rekreative grønne arealer. Slagteriet udgør et selvstændigt miljø.

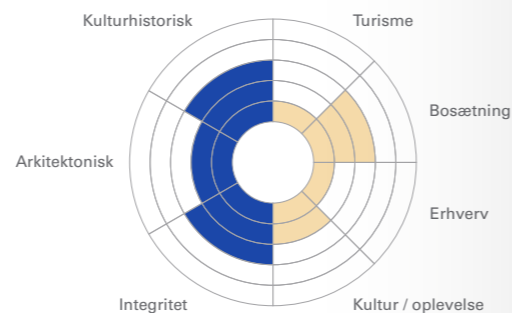
FAABORG ØSTERBROGADE

Lavt bebygget arbejderkvarter opført i 1800-tallet. Bebyggelsen er sammenhængende mod nord, og mod syd findes fire kultiverede parkrum med varierede kig til fjorden.

FAABORG - ASSENSVEJ

Indfaldsvej til Faaborg med lav bebyggelse bestående af både tæt- og fritliggende enfamiliehuse med smalle forhaver, opført over en periode på 200 år.

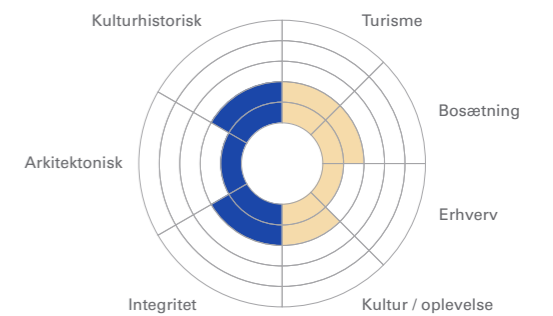

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

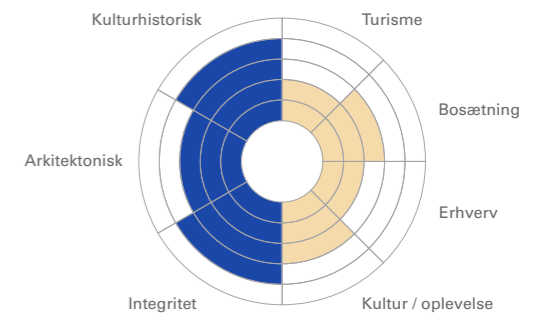
BØJDEN

Tætliggende små fiskerhuse med mindre forhaver og den tidligere Bøjden Skole (i dag privat beboelse) beliggende ud til landevejen og over for byens campingplads.

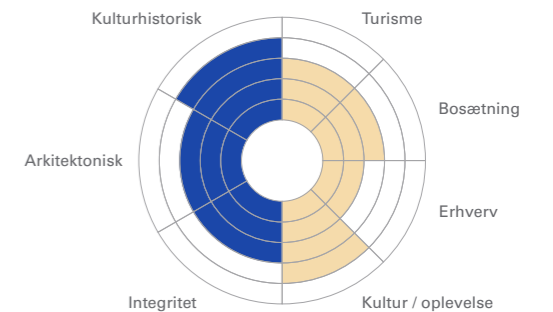
SDR. BROBY

Miljø omkring Odense Å med stryg til den gamle vandmølle, møllegård, elværk, kirke, kro, butikker (i dag beboelse) og boligbebyggelser fra forskellige perioder.

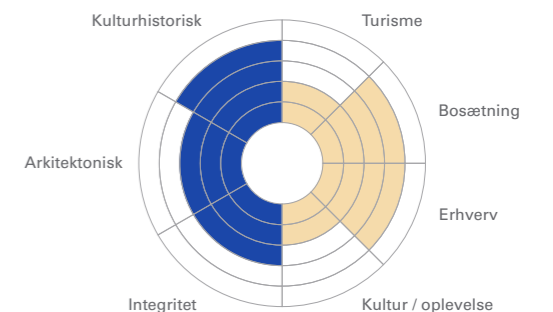
KORINTH

Korinth landsby udviklede sig med anlæggelse af jernbanen som stationsby. I kulturmiljøet indgår kro, købmandsgård, villaer, station, landbrugsskole (i dag efterskole) og savværk.

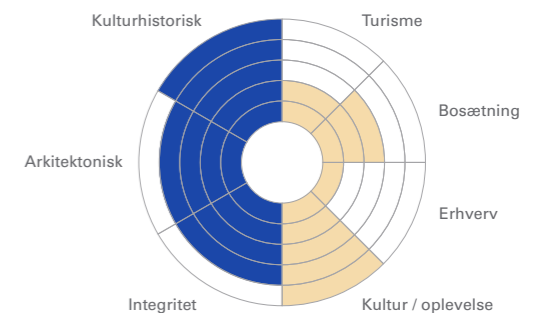
RINGE

Købstadslignende stationsby med station, handeleggader med tætliggende, høj bebyggelse, kirke med kirkegård og præstegård, sygehus og villaer.

RYSLINGE HØJSKOLE

Højskole i udkanten af Ryslinge i nationalromantisk stil og nyere bygninger samt valgmenighedskirke, kirkegård og præstegård.

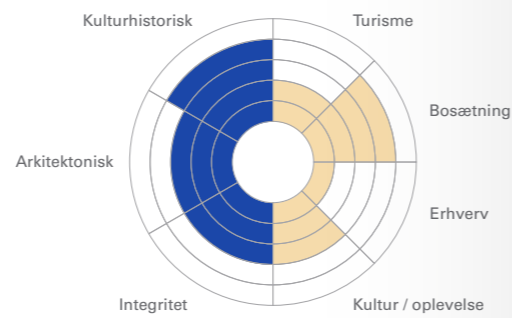

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

10

SDR. NÆRÅ

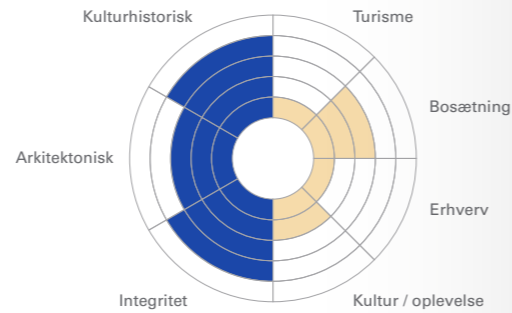
Intakt landsbymiljø i større forstadsbebyggelse med kirke og kirkegård, præstebolig, lærerbolig og gammel skole (i dag bibliotek).

11

DIERNÆS

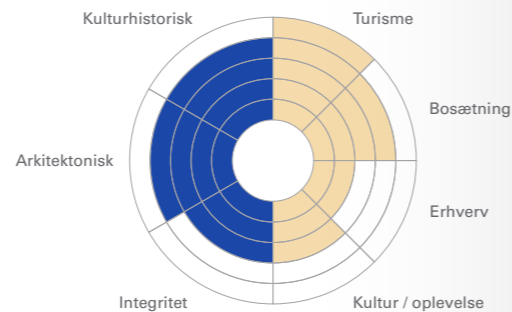
Byen har bevaret sit landsbypræg omkring kirken, det gamle hospital og andelsmejeriet samt omkring forsamlingshuset, den tidl. brugsforening, bageriet og kommunkontoret.

12

FALDSLED

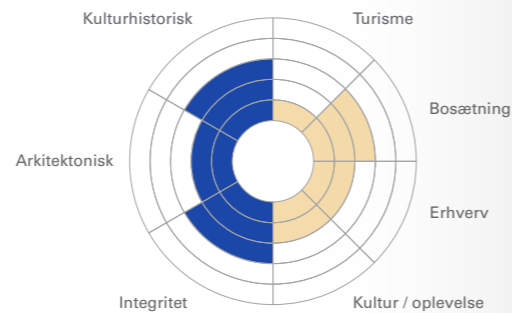
Rydningssby med flere oprindelige gårde langs den krogede bygade. I 1800-tallet udviklede landsbyen sig til en skipperby med større huse. Rummer i dag kro og marina.

13

KATTERØD

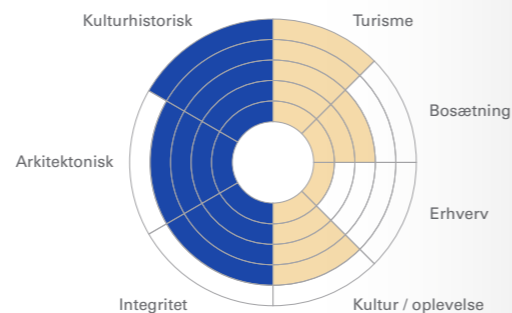
Landsby med slynget vejforløb og huse og gårde fra forskellige perioder. Den gamle skole, brugsforeningen og forsamlingshuset er bevaret.

14

LYØ BY

Landsby med velbevaret middelalderlig struktur, tofteskel med stengærder og levende hegn. Imellem nyere huse og husmandssteder er mange af byens oprindelige gårde bevaret.

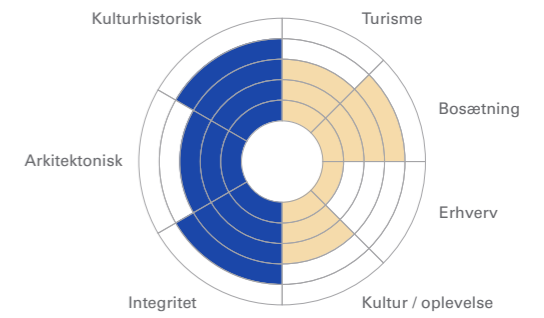

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

15

NY DYREBORG

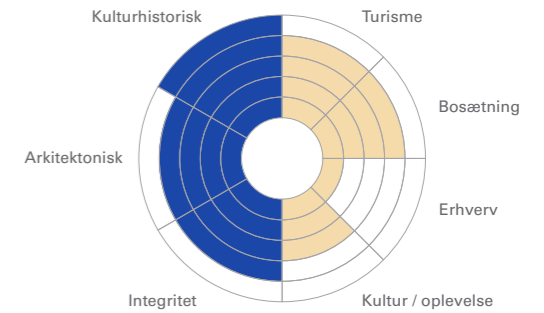
Homogent gadeforløb fra slutningen af 1800-tallet med en række velproportionerede, hvidpudsede skipper- og fiskerhuse med fine kig til fjorden mellem husene.

16

GAMMEL DYREBORG OG OMRÅDET OMKRING DYREBORG HAVN

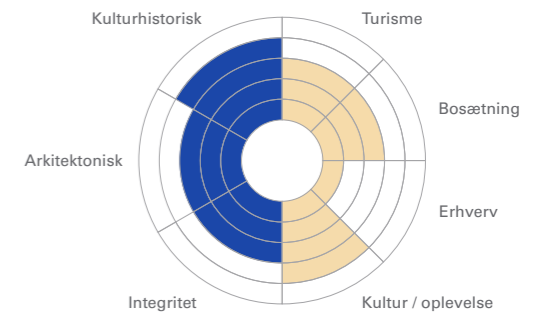
Velbevaret kystkulturmiljø med den ældre bydel omkring havnen og langs stranden med flere bindingsværkshuse og en intim havneplads med fiskerskure og både.

17

SVANNINGE

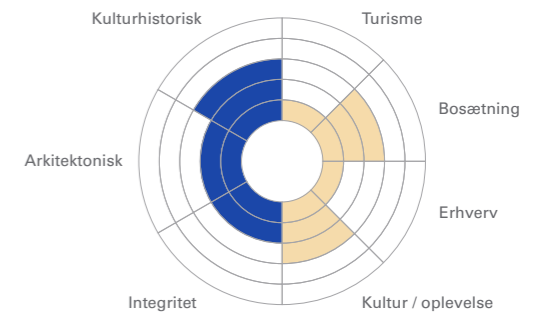
Landsby med bindingsværkshuse og firlængede, stråttækte bøndergårde placeret i klynger omkring det slyngede vejforløb samt en gul-kalket kirke og præstegård.

18

SØLLINGE

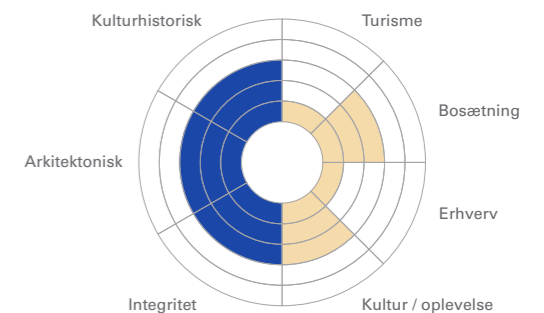
Landsbymiljø med gadekær, bystævne, genforeningssten, kirke, præstegård, villæer, æblelund og en gammel skole (i dag museum).

19

CARL NIELSEN SKOLEN, NR. LYNDELSE

Skolebyggeri fra 1960 og tegnet af arkitekt Folke Olsen. Bygningerne er i gule sten og med røde tegltage og er udvidet med en fløj i betonelementer i 1970 og med ny administrationsfløj i 1983.

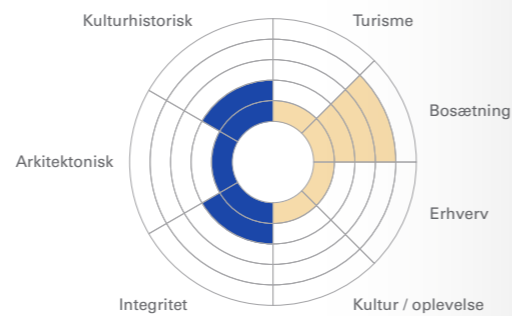

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

20

HYRDEHØJ/ PARKVEJ, FAABORG

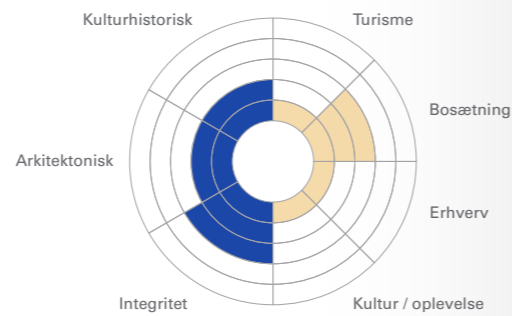
Villakvarter fra begyndelsen af 1950'erne beliggende i den østlige del af Faaborg. Villaerne fremstår i dag om- og tilbyggede.

21

ENGVEJ/ MØLLEDAMMEN, FAABORG

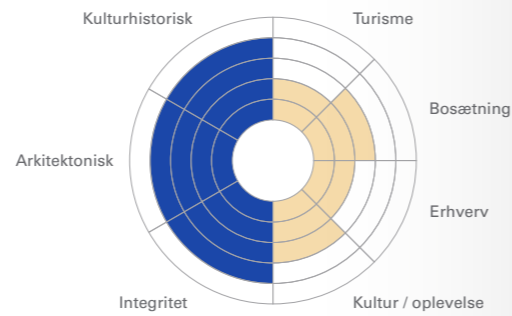
Homogent villakvarter fra begyndelsen af 1950'erne med ensartede gavlhuse, beliggende tæt på Faaborg centrum.

22

ARRESKOV

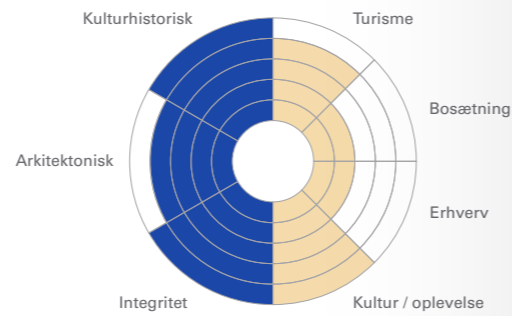
Velbevaret firfløjet hovedbygning fra 1500-tallet ud til Arreskov Sø anlagt på nyere voldsted med park, nyere avlsgård, magasinbygning, allé og stengærder.

23

BRAHETROLLEBORG

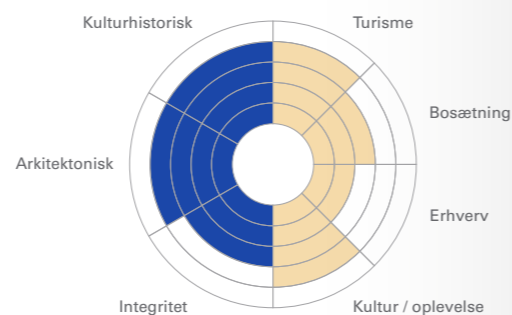
Oprindeligt et firfløjet kloster med slotskirke og borgfløje fra 13-1400-tallet. Efter Reformationen en herregård med ladegård og driftsbygninger.

24

BRAMSTRUP GODS

Trefløjet hovedbygning fra 1689 på tidligere voldsted med stort voldgravsanlæg og park, en nyere avlsgård fra 1930'erne i stjerneform og arbejderboliger.

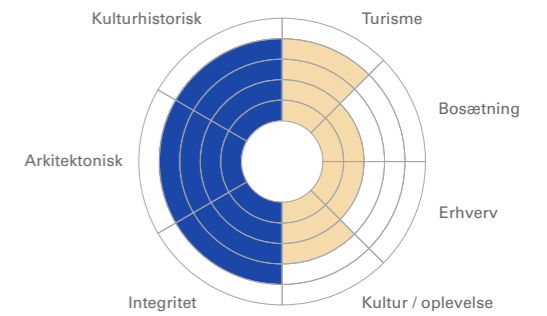

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

25

HOLSTENSHUUS

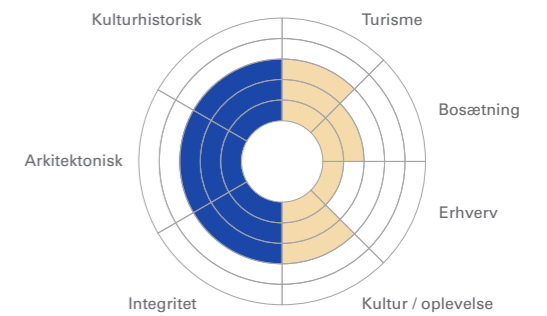
Trefløjet hovedbygning beliggende i park med søer, genopført i 1908 efter en brand, med trelænget staldbygning samt avlsgård med fritliggende bygninger.

26

HVEDHOLM

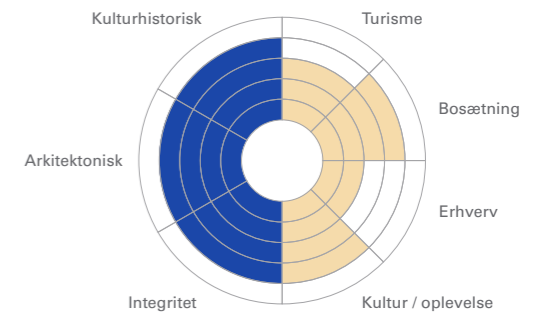
Hovedbygningen er et trefløjet, asymmetrisk anlæg med tolænget vinkelbygget avlsgård. I parken findes en gammel smedje og pantempel fra 1800-tallet.

27

SANDHOLT GODS, BROBY

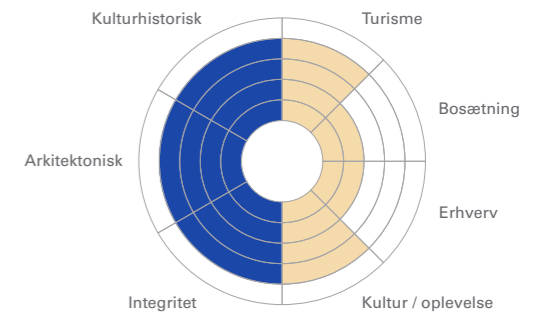
Hvidkalket firfløjet herregårdsanlæg fra 1590'erne omgivet af voldgrave på tre sider. Uregelmæssig avlsgård mod øst, hvor den ældste ladbygning er fra 1770'erne.

28

STEENSGÅRD

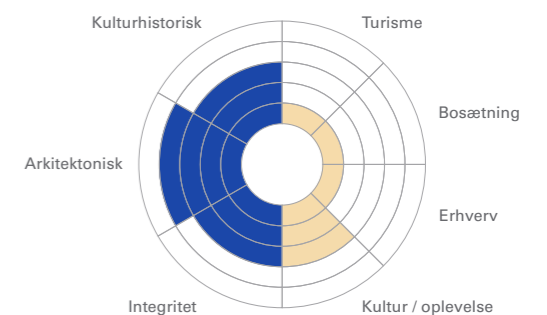
Trefløjet hovedbygning i bindingsværk fra 1500-tallet anlagt på voldsted med vandfyldte grave samt nyere avlsgård, vinkelbyggede længer og hestestald.

29

SØBYSØGÅRD MED FUNKTIONÆRBYGNINGER

Trefløjet hovedbygning fra 1640'erne med park samt nyere ladegård. Har siden 1933 været fængsel med funktionærboliger, gartneri og boliger til de indsatte.

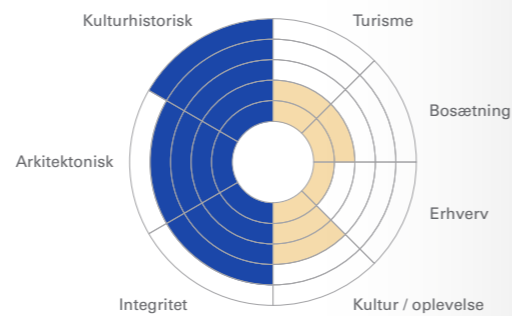

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

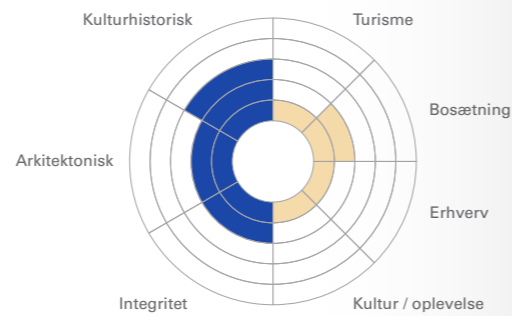
ØSTRUPGÅRD

Trefløjet anlæg med hovedfløj fra begyndelsen af 1500-tallet og sammenbygget avlsanlæg fra 1700-tallet i bindingsværk samt smedje, mejeri og schæfergård til fåreavl.

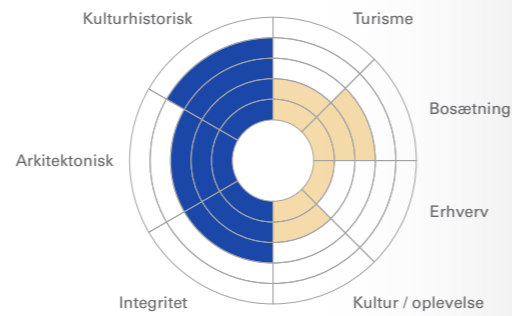
HVEDHOLM NORD HUSMANDSKOLONI

Husmandskoloni opført med pudsede facader og tage i røde tegl/cementtegl i Bedre Byggeskik med funktionelle træk. En del ombygninger præger bebyggelsen.

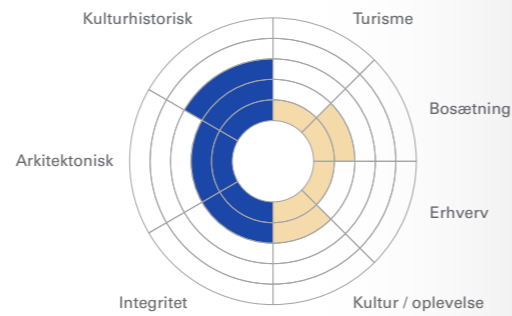
MELLEMHAVERNE HUSMANDSKOLONI

Tidlig husmandskoloni fra omkring år 1800, der bærer præg af landsbygårdens byggestil med hvidkalkede huse, sorttjæret bindingsværk og stråtag.

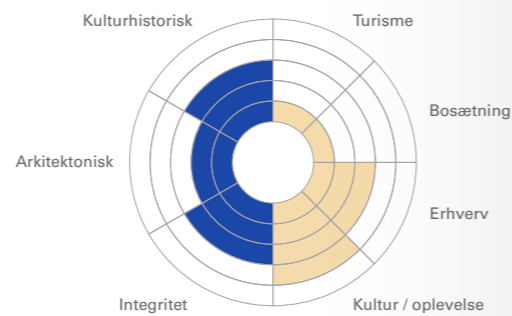
ØSTRUPGÅRD HUSMANDSKOLONI

Velbevaret og sammenhængende husmandskoloni udstykket i 1920'erne med 24 lodder langs landevejen. Husmandstederne er opført med hvidpudsede mure og tegltage.

BOLTINGE STOLEFABRIK

Funktionalistisk fabriksanlæg med tilhørende villa fra begyndelsen af 1900-tallet i røde sten. Produktionen ophørte i 1980'erne og er i dag genbrugsbutik.

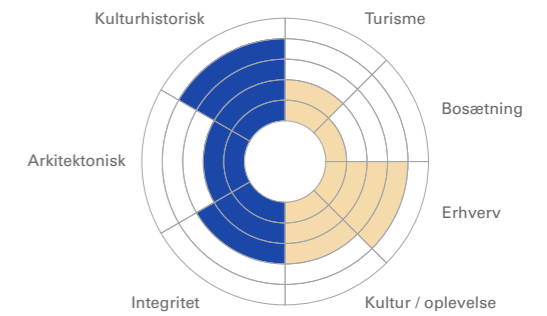

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

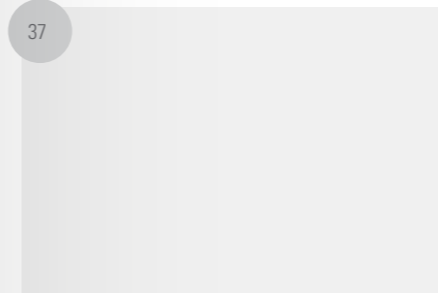
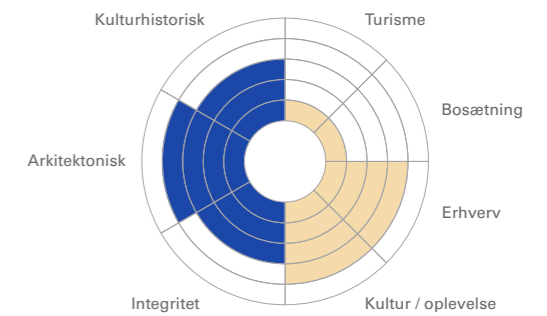
HVEDVAD RADIATORFABRIK

Gammel smedje og nyere fabriksbygninger opført i etaper, de ældste i funktionalistisk stil. Fabrikken lukkede i 2005 og er i dag erhvervs-park. Smedjen er museum.

FABRIKSMILJØ HØJRUP - VIKING MØLLE

Imposant fabriksanlæg fra 1944 centralt beliggende i landsbyen Hjørup. Fabrikken producerede havregryn og foderstof indtil dens lukning i år 2000. Fabrikken står i dag tom.

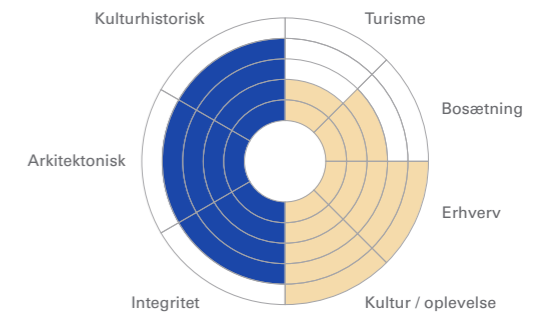
KORINTH ERHVERV

Udgår, da kulturmiljøet er lagt sammen med Kulturmiljø nr. 7 - Korinth By

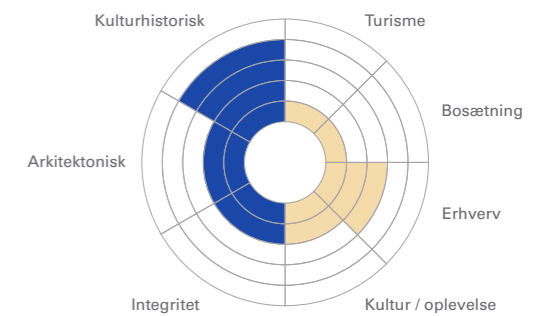
FABERS FABRIKKER

Fabriksanlæg midt i Ryslinge opført i forskellige etaper op gennem 1900-tallet. Fabrikken producerede solafskærmning indtil 2015 og er nu erhvervs-park og café.

KRARUP ANDELSMEJERI

Mejeri fra 1887 opført efter den tids typiske andelsmodel. Mejeriet var det sidst fungerende andelsmejeri på Fyn indtil lukningen i 1994. Mejeriet står i dag tomt.

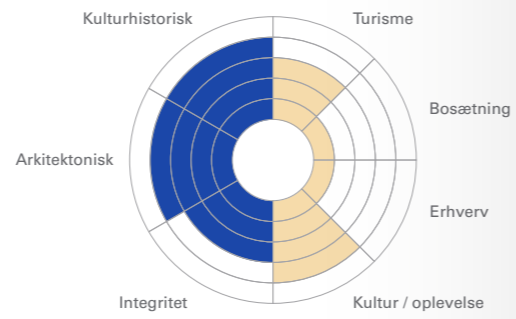

● VÆRDISÆTNING ● POTENTIALEVURDERING

40

EGESKOV MØLLE

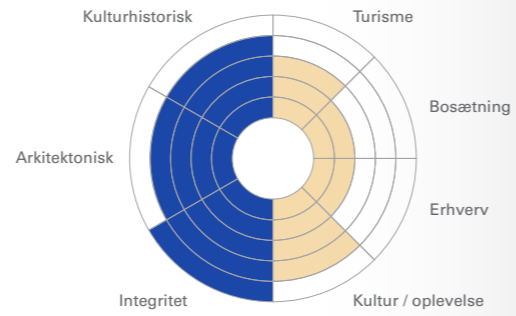
Møllen blev opført af Egeskov Gods i perioden 1848-55. Mølleriet standse i 1949. I dag drives den stadig funktionsdygtige mølle af Egeskov Møllelaug.

41

GRUBBE MØLLE

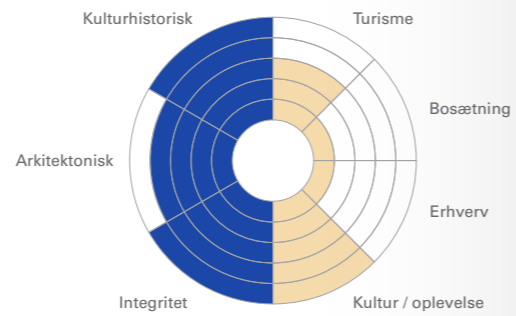
Mølleanlæg fra omkring 1600 ved Svanningebækken. Kulturmiljøet rummer vandmølle, hollandsk vindmølle, begge funktionsdygtige, og møllegård.

42

KALEKO MØLLE

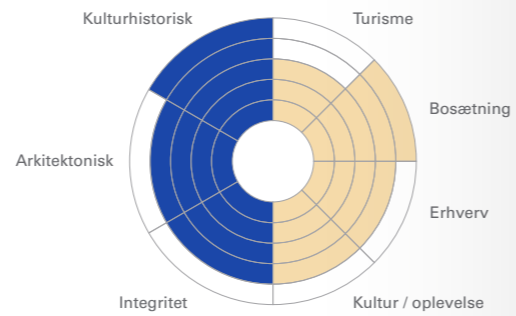
Danmarks ældste bevarede vandmølle. Møllen er anlagt i Middelalderen, men de ældste bygninger er fra omkring år 1600. Møllen har været museum siden 1917.

43

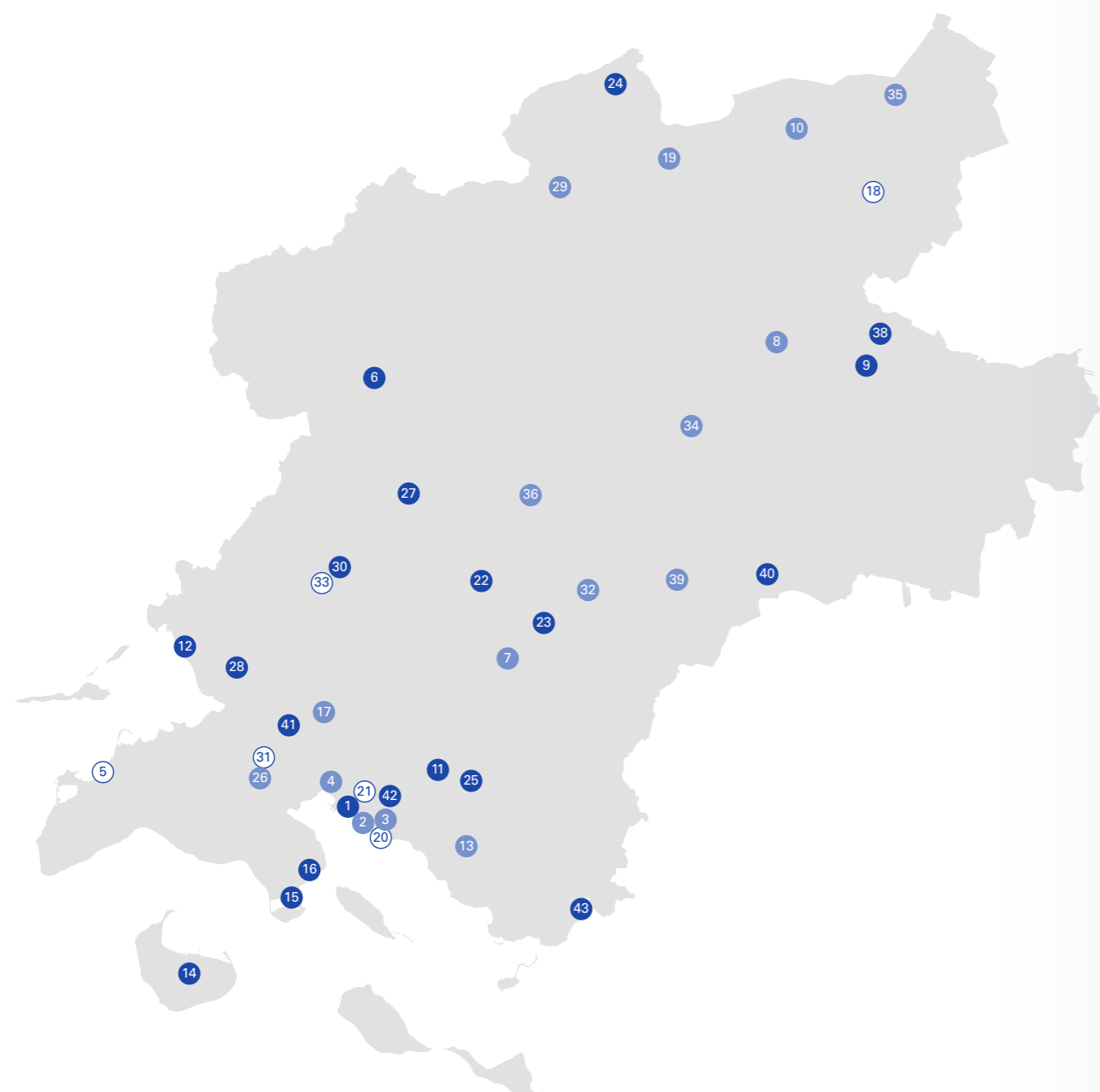
NAKKEBØLLE SANATORIUM

Tuberkulosesanatorium fra 1908 ved Nakkebølle Fjord bestående af sanatorium, værelsesfløje, børnehospital, funktionær- og overlægebolig samt parkanlæg og skov.

KORT OVER VÆRDISÆTNINGER I FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Fordelingen af Faaborg-Midtfyn Kommunes kultur-
miljøer ud fra deres værdisætninger.

- HØJ
- MIDDEL
- LAV

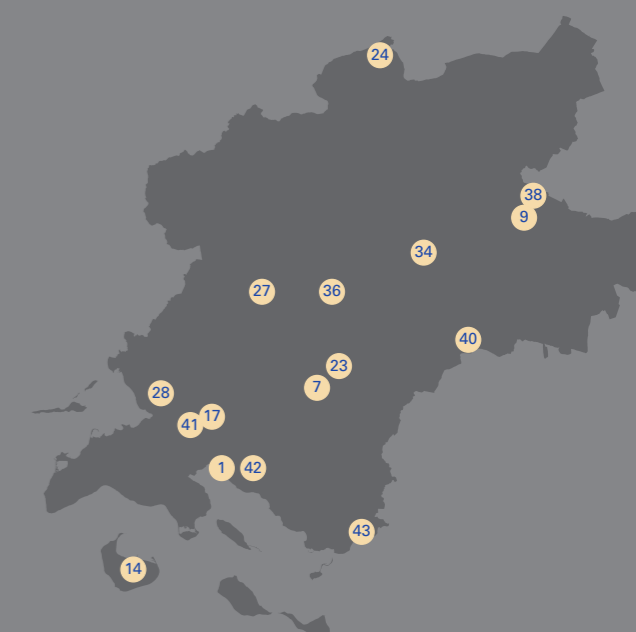
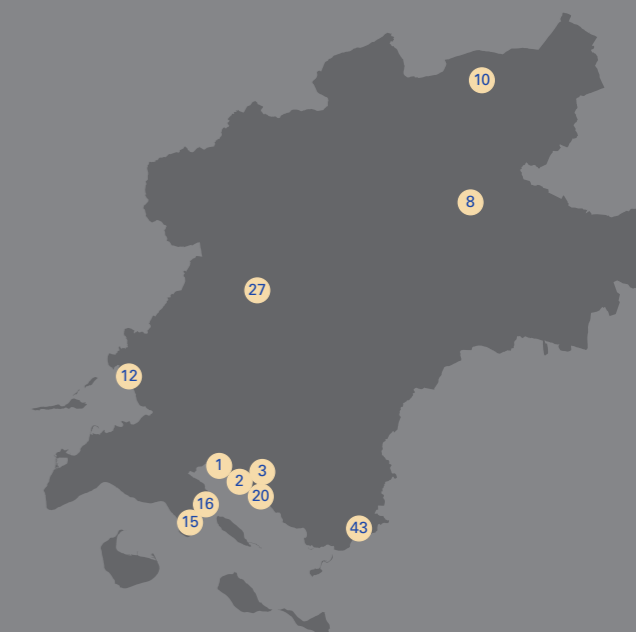
LAV VÆRDISUM 3-7

MIDDEL VÆRDISUM 8-10

HØJ VÆRDISUM 11-15

KORT OVER POTENTIALEVURDERINGER I FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Fordeling af Faaborg-Midtfyn Kommunes kultur-
miljøer med højt potentiale (4 el. 5) inden for
de fire kategorier.

UDVALGTE KULTURMILJØER

I FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE ER FØLGENDE
5 KULTURMILJØER UDVALGT:

FAABORG BYMIDTE

Kulturmiljø nr. 1

Udvælgelsesgrundlag: Faaborg bymidte er udvalgt på grund af bymidtens forskelligartede bebyggelsesstrukturer og de mange velbevarede bygninger, der fortæller om byens oprindelse ved havnen og dens udvikling som købstad samt bymidtens potentialer inden for turisme, bosætning og kultur.

LYØ BY

Kulturmiljø nr. 14

Udvælgelsesgrundlag: Lyø By er udvalgt på grund af landsbyens bevarede bebyggelsesstruktur og de mange velbevarede gårde og huse, der udgør en harmonisk helhed med potentialer inden for turisme, kultur og oplevelser.

BRAHETROLLEBORG

Kulturmiljø nr. 23

Brahetrolleborg er udvalgt på grund af sin vigtige kulturhistoriske og arkitektoniske betydning som et samlet velbevaret herregårdsmiljø med markant hovedbygning og driftsbygninger, der har stærke potentialer inden for turisme og kultur.

FABERS FABRIKKER

Kulturmiljø nr. 38

Udvælgelsesgrundlag: Fabers Fabrikker er udvalgt på grund af det klart aflæselige industrieventyr, der har fundet sted i landsbyen Ryslinge samt fabriksbygningernes potentialer inden for erhverv, kultur og oplevelse.

NAKKEBØLLE SANATORIUM

Kulturmiljø nr. 43

Udvælgelsesgrundlag: Nakkebølle Sanatorium er udvalgt på grund af sanatorieanlæggets stilfulde, rekreative miljø i smukke landskabelige omgivelser med store potentialer inden for bosætning, erhverv, kultur og oplevelse.

LØSBLADE MED DE UDVALGTE KULTURMILJØER

Analysen indeholder en beskrivelse af kulturmiljøet og kulturmiljøets bærende fortælling, en vurdering af kulturmiljøets bærende bevaringsværdier og kulturmiljøets tilstand og aktualitet samt illustrationer i form af fotos og diagram over kulturmiljøet.

FAABORG BYMIDTE

Havnefronten med pladsen omkring den gamle toldbod

Oversigtskort med Faaborg Bymidtes fire kvarterer

BESKRIVELSE

Faaborg er en søkøbstad fra 1200-tallet anlagt på en landtange med vand på tre sider. Den gamle bydel kan opdeles i fire kvarterer med hver sit bebyggelsesmønster: 1. Havnefronten og gaderne omkring havnen med Klokketaarnet og den gamle toldbod. 2. De rette strøggader med Den Gamle Gaard mod vest, det gamle rådhus, domhus og arrest omkring Torvet og Faaborg Museum som afslutning mod øst. 3. "Trekanten" med tæt bebyggelse afgrænset af Nørregade, Klostergade og Grønnegade-Vestergade. 4. Helligåndskirken med hospital og kirkegård.

FORTÆLLING

De fire bykvarterers bebyggelsesstruktur og bygninger fortæller om byens oprindelse ved havnen og de senere lag af byens udvikling som købstad.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

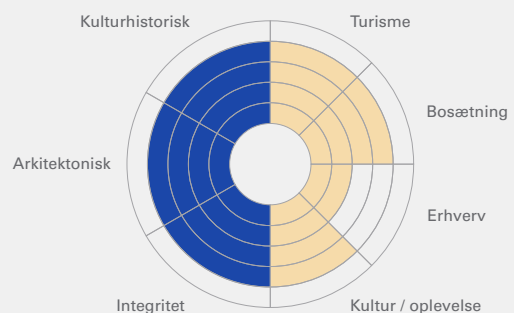
De bærende bevaringsværdier er knyttet til aflæseligheden i de fire bydeles bebyggelsesstruktur og deres arkitektoniske vartegn: Faaborg Museum, det gamle rådhus, toldboden, Den Gamle Gaard, byporten i Vestergade og Den Voigtske Gaard.

TILSTAND

Bymidten har bevaret sin bebyggelsesstruktur med torve og pladser og har mange fine gamle bygninger. Generelt er bydelens bygningsmasse i fin bevaringsstand, men enkelte beboelsesejendomme og tomme butikker trænger til vedligeholdelse.

Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Kategori:	Bymiljø - Købstad
Emne i kommuneplan:	Søkøbstad
Omfang:	Kulturmiljø nr. 1
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

FAABORG BYMIDTE

Den Gamle Gaard i Holkegade, der i dag er museum

Torvet fra byens oprindelse med det tidligere rådhus, domhus og arrest

Kirkestræde med Helligåndskirken i baggrunden

LYØ BY

Husene omkring det store gadekær i den østlige del af byen

Kort med Lyø Bys bevarede vej- og bebyggelsesstruktur

BESKRIVELSE

Lyø By er en forteklyngeby placeret midt på Lyø. Landsbyen bestod oprindeligt af 24 gårde, hvoraf kun få er udflyttet. Byen har en varieret bebyggelse bestående af enkle bindingsværksgårde med bindingsværkshuse og grundmurede huse opført mellem gårdene samt kirken med den runde kirkegård på en forte midt i byen.

FORTÆLLING

Lyø By udgør en harmonisk helhed med mange oplevelsesmæssige kvaliteter, der varierer fra åbne byrum omkring gadekæret og fortjen ved kirken til fortættede, krogede gadeforløb med stengærder, beplantning og huse i vejkanterne. Flere steder i byen har man desuden udsigt til det omkringliggende kuperede landskab.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

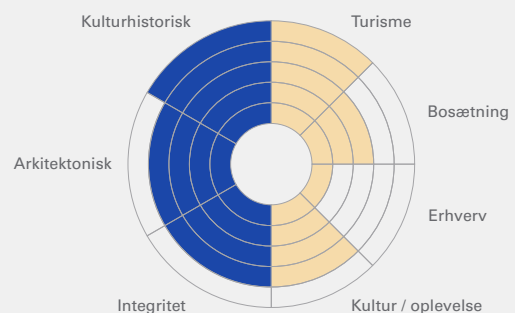
De bærende bevaringsværdier er knyttet til den bevarede bebyggelsesstruktur med krogede gader, gadekær, kirke, stengærder, beplantning og de mange bevarede gårde og huse samt den fine sammenhæng med det omkringliggende landskab.

TILSTAND

Byen har bevaret sin oprindelige struktur med udskiftningshegn, 5 gadekær og mange velbevarede gårde og huse. Flere bygninger har dog fået udskiftet stråtag til eternit og flere huse, bl.a. den gamle kro og møllen, står tomme og trænger til istandsættelse. Byen har købmand samt café og besøgscenter i den gamle skole.

Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Emne i kommuneplan:	Landsby
Omfang:	Kulturmiljø nr. 14
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

LYØ BY

Den gamle skole, der i dag er indrettet som café og besøgscenter

Kirken med den runde kirkegård placeret på toften midt i byen

Den højtbeliggende Store Mølle er i forfald

BRAHE- TROLLEBORG

Brahetrolleborg med mindesten i parken og avlsgården i baggrunden

Oversigtskort over Brahetrolleborgs anlæg

BESKRIVELSE

Brahetrolleborg var oprindeligt cistercienserkloster med kirke og borgfløje opført i 13-1400-tallet. Efter Reformationen overgik klosteret via Kronen til private hænder. Miljøet rummer den firfløjede hovedbygning omkring klostergården, parken mod syd, den gulkalkede ladegård med oval ridebane og hollænderiet mod øst, karpedamme imellem hovedbygning og avlsgård, det gamle hospital mod nord og vandmøllen mod vest.

FORTÆLLING

Den tidligere klosterkirke dominerer herregårdsanlægget med sit høje, smalle bygningsvolumen og de hvidkalkede facader. Det samlede, velbevarede herregårdsmiljø har et fint oplevelsmæssigt samspil mellem hovedbygningen og ladegården, og anlægget udgør et flot forløb langs Reventlowsvej med kig til slottet, den gulkalkede ladegård og driftsbygningerne.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

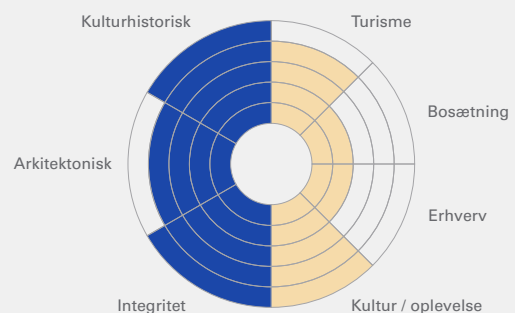
De bærende bevaringsværdier knytter sig til hovedbygningen og den afgrænsede klostergård, ladegården, vandmøllen, det gamle hospital, hollænderiet, bindingsværkslængen, stengærderne og parken.

TILSTAND

Der er offentlig adgang til kirken og dele af parken. Hovedbygningen er ombygget og restaureret i flere omgange, senest i 1868-71, inden en større restaurering med tilbageføring af bygningernes fremtræden i Middelalderen blev igangsat i perioderne 1985-90 og 2014-dd. Vandmøllen er for nylig blevet gennemgribende restaureret.

Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Kategori:	Magt og tro - Kloster, Herregård
Emne i kommuneplan:	Ejerlavet Brahetrolleborg
Omfang:	Kulturmiljø nr. 23
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

BRAHETROLLEBORG

Klosterkirken set fra vejen

Den gulskalkede avlsgård

Brahetrolleborg Vandmølle

FABERS FABRIKKER

De ældst bevarede produktionshaller fra 1920'erne

Fabrikkens placering i Ryslinge og oversigt over bygningernes funktion

BESKRIVELSE

Fabers Fabrikker blev grundlagt i 1900 og producerede frem til 2015 solafskærmning. Fabriksområdet ligger centralt i Ryslinge og rummer Villa Vesta (1905), de ældre produktionshaller (1920'erne), administrationsbygning og villaer (1950'erne), kantinebygning (1990) og nyere fabriksbygninger, der løbende er tilføjet, senest i 1999.

FORTÆLLING

Fabrikkens udvikling fra en lille, lokal produktion af rullegardiner i Villa Vesta til en stor industri, på samme sted og skalamæssigt integreret i landsbyen Ryslinge, kan aflæses i fabriksområdets produktionshaller og administrations- og driftsbygninger opført op gennem 1900-tallet.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

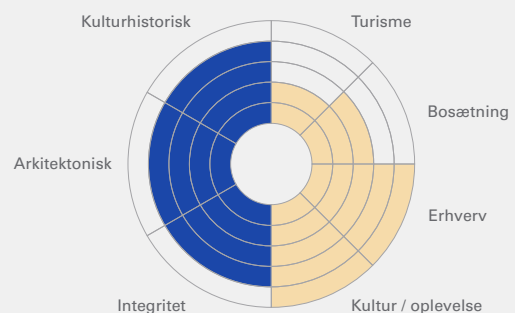
De bærende bevaringsværdier er knyttet til Villa Vesta og de gamle produktionshaller samt den rumlige sammenhæng mellem fabrikens bygninger fra forskellige perioder.

TILSTAND

Bygningerne er i generel god bevaringsstand. De nyere fabriksbygninger rummer erhvervspark, administrationsbygningen fra 1950'erne er ombygget til flygtningecenter, de gamle produktionshaller fra 1920'erne benyttes som café og til afvikling af kulturelle arrangementer og Villa Vesta er indrettet som museum.

Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Kategori:	Industrimiljø - Fabriksanlæg
Emne i kommuneplan:	Ikke udpeget
Omfang:	Kulturmiljø nr. 38
Udpeget i kommuneplan:	Nej
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

FABERS FABRIKKER

Villa Vesta ved indkørslen til fabriksområdet

"Hovedgaden" langs den ældste del af fabriksbygningerne

Administrationsbygningen fra 1950'erne med de gamle produktionshaller i baggrunden

NAKKEBØLLE SANATORIUM

"Gaden" med sanatoriet til højre, børnehospitalet til venstre og funktionærboligen for enden

Oversigtskort over sanatoriets anlæg og placering ved fjorden

BESKRIVELSE

Tuberkulosesanatorium fra 1907 anlagt på et lille næs ved Nakkebølle Fjord. De hvidpudsede hovedbygninger med røde tegltage ligger langs "Gaden" med sanatoriebygning i nybarok stil med to værelsesfløje, børnehospital og funktionær bolig. Øst og syd for sanatoriet ligger den store park med fritliggende overlægebolig mod øst med udsigt til Nakkebølle Fjord og rekreationshjemmet Bittenhus mod syd.

FORTÆLLING

Sanatoriet opleves sammen med parken og de smukke landskabelige omgivelser som et stilfuldt, rekreativt og kulturhistorisk interessant miljø. Bygningerne langs "Gaden" og overlægeboligen i parken har et stærkt arkitektonisk udtryk, der sammen med anlæggets øvrige bygninger, fremstår som en sammenhængende helhed med sine hvidpudsede facader og røde tegltage. Værelsesfløjene underordner sig sanatoriebygningen i kraft af sine lavere bygningshøjder og gule træbeklædning.

BÆRENDE BEVARINGSVÆRDIER

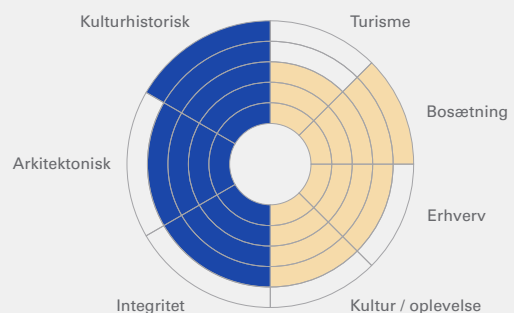
De bærende bevaringsværdier udgøres af anlæggets smukke landskabelige placering ved fjorden og "Gaden" med sanatoriet, børnehospitalet og funktionær boligen samt overlægeboligen i parken.

TILSTAND

Anlægget udgør en velbevaret helhed og bygningerne er i generel god bevaringsstand. Tvind driver skole i en del bygningerne. Der er Bed & Breakfast i sanatoriebygningen. Bittenhus er ejet af Faaborg-Midtfyn Kommune og anvendes som lejrskole.

Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Kategori:	Offentlig service - Sanatorium
Emne i kommuneplan:	Sanatorium
Omfang:	kulturmiljø nr. 43
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- POTENTIALEVURDERING

NAKKEBØLLE SANATORIUM

Den fritliggende overlægebolig i parken med udsigt til fjorden

Sanatoriet og den gamle værelsesfløj set fra parken

Sanatoriebygningen set fra parken

